

(VÁCLAV, HAVEL A TÁBOR)

Když čas bieše léta od narôzenie syna božieho
tisíc čtyř set čtrmezciemého,
tehdy země Česká u veliké bieše biedě;
co se zlého činieše, známoť jest, dobře vědě,
5 avšak na paměť a pro výstrahu slušie psáti,
ač mi budú snad mnozí změtenci z toho láti.
Když se sta roztržení veliké u viere křesťanské,
zahubeno by najprvé kněžstvo, potom sbožie panské
šibalské biechu tehdy moci silné,
10 náboženstvie tehdy bieše pokrytské, velmi divné:
ktož ukrutnější morděř, násilník, žhář bieše,
ten heslo to „obránce zákona božieho“ jmějieše.
Kostely, kaply, kláštery, oltáře, to vše bórěchu napa-
lúpiec, berúc, mordujíc diechu: Toť jest dobrý náš ř:
15 O boží zákon usty velmi pilně mluviechu,
sbožie cizieho zuby i nehty se pevně držiechu.
Českú zemi mezi sebú na tré rozbrojichu:
pražáci najprvé jednu rotu sobě strojichu;
táboři šielenci Žižku za hlavu zvolichu,
20 ten učini v České zemi mnoho zlého;
osta Čechuov něco vedlé Václava svatého,
ostřiehajíce se toho bludu prokletého.
Čtvrtý také lid takový bieše,
ten se sem i tam mezi třmi stranami vrtieše.
25 Kterak se zdviže ta nechvíle tak hrozná,
kto bude chtietj, z zjevného písma to pozná.
Tuto chei toliko trojí řeč položiti,
budeť se, dá-li buoh, budúcím lidem hoditi.

Sta se toho léta, bieše jeden pátek,
30 snidechu se třie, a ten den bieše svátek.
Václav první jméno křestné jmějieše,
druhý Tábor, třetí Havel Vrtoš bieše.
V vypáleném se snidechu kostele;
i vece Tábor bledý, hledě jako jiné tele:
35 „Bratřie, jáť mám vepřovú pečení,
v této peleši sediece snieme ji.“
Havel Vrtoš k tomu brzo odpovědě
a řka: „Co mám činiti, toho ještě právě nevědě;
snad jest hřiech u pátek maso jiesti.

40 Kmotře Václave, chceš-li vedlé nás tuto siesti?“
Václav vece: „Tábcře, pohan-li si, čili žid?
A ty, Havle Vrtoši, svú se řeči také styď!
Čili nevieš, že se postiti máme dnes?
Nebud lakoten jako Tábor, hltavý pes;
45 také v božím domu máme se bohu módliti,
neslušief nám u posvátném miestě stoliti.“
Vrtoch k tomu tak řka i vece:
„Jáf ještě dnes masa nebudu jiesti lehce,
ale rád bych, abyhom byli za jednoho člověka,
50 jakož se jest dálo od počátku starého věka.“
Tábor s palicí stoje velmi křiče,
maje na sobě potvorné a zbledělé líce:
„Ty, Václave, vždy si protivník boží,
toť již vědie na tě bratřie naši mnozí.
55 A ty, bratře Vrtochu, raziť, neposlúchaj jeho,
najez se masa, budeš dobře silen z něho.
Poveduť tě k našemu dobrému knězi,
ten vie dobře pravého božieho zákona mezi,
dáf ihned tobě tělo a krev boží,
60 jakoť činie světi lidé mnozí;
pójdeš s bohem a s námi na protivníky,
tu teprv právě shledáš božie zákonníky;
budeš jmieti plnú svobodu a k tomu sbožie dosti.
Když zavítáme mezi protivničie hosti,
65 pobeř i spal, zabij s bohem vše napořád,
toť písmo veľí a náš vešken svatý řád.
V jich krvi své ruce často umyješ
a tudy zákonu božiemu velmě prospěješ.“
Vrtoch uslyšav to, i podrba se v hlavě
70 řka takto: „Byľ sem v Čechách i v Moravě,
avšak u plně nejsem zpraven toho,
bych zabil nebo zlúpil pro buoh koho,
bych také božie domy bořil nebo páľil,
do té chvíle od toho ještě sem se vždy vzdálil.
75 Božie krve také hyzditi vždy nemohu;
popóm sbožie chceš-li odjímati, tohoť pomohu.
A přes to ještě bych rád právě prvé slyšel,
proč jest mezi námi tento veliký neklid vyšel?“

Tábor se rychle k své řeči uteče:
80 „Mlčiž, ty protivniče Václave,“ to jemu vece,

„a jáf Vrtocha snadně a upříemně zpravím toho,
 nebť není k tomu řeči třeba přieliš mnoho.
 Byliť sú papeži, legáti, kardináli, biskupové, mnišie, fa-
 lakomí svatokupci, svatokrádci, nesmierní kuběnáři,
 85 zatajili božieho zákona pro svú nešlechtnú lenost
 a tudyť se jest zjevila na ně tu jich všecka zlost.
 I dal jest buoh ducha svého svatého
 v dobrú kněží naši i v nás také, člověka všelikého,
 zjevně věděti, co jest z moci božie vuole;
 90 protož boha brániece své sme opustili všechny rolé.
 By bohu nelíbilo se, co my koli děláme,
 sám by to již stavil, za to my všichni máme.
 To jest ta bůře a největší k tomu příčina;
 na popy krvavé jde ta jistá všecka vina.
 95 Protož ode mne přijmi tuto všichnu svatú zprávu,
 chceš-li mieti svú hlavu bez bolesti a bez úrazu zdráv
 Václav odpověděv pěkně k této řeči vece:
 „Chceš-li, Táboře, ponechati svých krikuv a svého m-
 chciť se také k vaší řeči dobře přimluviti;
 100 protož žádám, by pomoc božská ráčila se mnú býti.
 Toť vám i také sobě pravé naučení dávám:
 mluvmež spolu v dobrotě vážiec slova, tohož žádám.“
 Vrtoch proti tomu vece: „Dávnoť sem žádal toho,
 bych byl zpraven kdy té pře od někoho.“
 105 Tábor k tomu velmi brzko odpovědě:
 „Mluv, protivníče boží, tuto mezi námi sedě,
 zdali mniš, bychom neuměli božieho zákona?
 A tu se jest námi zjevil a námi se také dokonál!“
 Václav spěšně odpovědě k tomu:
 110 „Z toho, Táboře, tě trestati dobře mohu.
 Svatý Pavel píše k Římenínóm v epištole,
 snad vám toho nekází vaši kněžie v táborské škole,
 že boží zákon přestupujíc jím se chlubíte
 a pod heslem zákona božieho Českú zemi hubíte.
 115 Zdali ste neslychali Jezukrista pána svatého čtenie,
 kteréž sú měli světi apoštolé od toho pána řečenie,
 a řka: Když to vše, což jest prikázáno, učiníte,
 rcete, že slúhy súce nehodné, v pravdě se viníte.
 A že mě nazýváš také protivníka zákona božieho,
 120 pravdu praviš; dotkni se také svědomí sám svého:
 neb dieme-li my, že my hříechu ižádného nemáme,
 sami se v tom, jakož die svatý Jan, klamáme;

poněvaž každý hriech jest proti božiemu rozkázani,
takež si ty protivník boží i s jinými tábořany.
125 Právý člověk má se najprvé sám viniti,
ani dobrým, ani zlým skutkem nemá se chlubit.
Protož chceš-li se mnú mluviti o zákon boží,
s rozmyslem mluv, jakož činie múdří lidé mnozí.“
Vrtoch pochváli řeči Václavovy:
130 „Právěť jest v tom pověděl,“ to vece Táborovi,
„ale poněvaž sta dotýkala božieho zákona oba,
napřed povězta, co jest boží zákon? To jest naše doba.“

Tábor přijev otázku, takto k ní odpovědě:
„Poviemť o tom také, že Václav pochváli, dobře vědě.
135 Slušie to praviti i také vážiti dosti draze,
tomuť sem se naučil dobře dávno u Praze:
boží zákon božie jest prikázanie a k tomu svaté čtenie,
jiné písmo bohem dané, v němž nic zlosti žádné nenie,
co jest popsal Mojžies a jiní proroci světi;
140 v kněhách biblí plný zákon jest, chceš-li za to mieti.
Vrtochu, chceš-li písmo božieho zákonu převědět,
musíš se výkladuov našich dobrých kněží držeti.
Chod k nám na kázanie, na nižádného netbaje,
ač tobě kto po staru dávnu jinak baje.
145 Staříť sú nesrozuměli jako lidé hlupí,
z písma zvěz, kde najdeš drahou kúpi.
Naše písmo a náš výklad proti všem starým osta,
sbožie kněžské, královo, panské tudy se nám dosta.
Protož, Vrtochu, již slyšíš tuto všicku zprávu,
150 drž se nás chutně, nechaje toho starého stavu!“
Vrtoch vece: „Mnohoť ještě mám pochybenie,
ještěť tuto plné zprávy při mně nenie;
nechť k tomu Václav něco řekne také,
zda bych se ještě vtíпил řeči jaké.“
155 Václavova odpověď zajisté bieše tato:
„Neměj, Vrtochu, ihned u plně za to,
cožť Tábor radí, když tak chytře odpovie;
toť na ně mnohý křesťan dobře vie,
že pěkně počnúc, a však zle konají,
160 pravdu povědúc, mnohé bludy kovají.
Najprvé sú božie prikázanie kázali,
ale již sú je svými skutky zlámali a zmazali.
Duchem počavše, tělem konají.“

ale svatého Pavla výstrahy netbají,
165 jakož ti lidé sami k sobě vyznávají,
když na lakomství svú řeč dokonávají.
Napřed dobře jest pověděl, co jest boží zákon;
týž počátek o zákonu já pravím také jako i on.
Ovšem boží zákon jest božie přikázanie a svaté čtenie,
170 jiné písmo bohem dané, v němž nic zlosti žádné nenie.
Chciť to dále všecko rozšířiti,
v písmě svatém svú řeč pravú založiti.
Vešken zákon i všechny cesty božie
viera sú a milosrdenstvie, toť jest pravé sbožie,
175 jakož svatý David svědčí i jiní mnozí proroci;
proti tomu izádný bludný nemá moci.
Boží zákon jest, aby pravú vieru měl o bohu,
bližního jako sám se miloval. To ještě řeci mohu,
že ve všem písmě svatém prvé jest rozkázanie;
180 tčmatoma se základoma všecko písmo klanie.
Netřebať jest těch čtyř kusuov pražských k tomu,
jenž sú mnohého křesťana vypudily z jeho domu.
Vierať jest nečitedlné a jisté božie poznánie,
láska pravá boha a bližního svého milovánie.
185 Proti viere drahú táhnú pohané a všichni židé,
proti lásce kacieři také, die sv. Řehoř, a všichni zlí lidé;
ač také nalézáme v písmě mnohé kacieře,
ješto sú blúdili proti křesťanské pravé viere.“

NUŽ, VY ŠEVCI VIERY NOVÉ

Nuž, vy ševci viery nové,
 vámťe prikázáno,
 aby kuože zuby táhli
 nechajíce sváru.
 Toť jest prvé. 45

Jiné budem spravovati,
 sami sebe nechámy:
 toť jest písmo nalezeno
 za mastnými krámy.
 Toť jest druhé. 50

V pátek budem maso jiesti
 a v sobotu také,
 v neděli chodiec páliiti,
 toť jest dielo svaté.
 Toť jest třetie. 55

Vezmúc cepy a palice
 budem lidi bítii:
 nebesa nám pripravena
 v satanový řiti.
 Toť jest čtvrté. 20

Zabím occe nebo bratra,
 umyji se v krvi;
 pakli mi co máti přidi,
 za vrch babu zvikli.
 Toť jest páté. 25

Pobeřme se k dobrým mist.
 tu bude co bráti;
 ve dne i v noci bez přestán
 vždy budem žráti.
 Toť jest šesté. 30

Požádajme všickni toho,
 bychom mohli vzíti
 mocí, kvaltem i násilím,
 leda my mohli míti.
 Toť jest sedmé. 35

Pobeřme jim ovce, koně
 a zajmem jim krávy;
 tuť nás budú poklínati
 muže, ženy, báby.
 Toť jest osmé. 40

Již nebudem víc orati,
 ani budem žieti,
 jedno vždycky den ode dne
 spolu budem přieti.
 Toť jest deváté.

Bópomozi, milá bratřie,
 z té dobré múdrosti,
 opustice všecko dobré,
 přidržme se zlosti.
 Toť jest desáté.

Již sme všecko dokonali,
 řečemež spolu: Amen;
 srdce sú v nás zkameňala
 jakžto pravý kámen,
 kámen, amen.

Handwritten manuscript text in a Gothic script, likely a translation of the printed text above. The text is written in a dense, cursive hand with some decorative flourishes. It appears to be a Latin or Germanic version of the same text, possibly a liturgical or legal document. The text is written in a single column and is somewhat difficult to read due to the cursive style and some ink bleed-through from the reverse side of the page.